

ЦИЛЈЕВА:

За Црну Гору на годину 8 круна, на по године 4 круне.
За Аустро-Угарску Босну и Херцеговину на годину 12 кр. на по године 6 круна.

За све остале земље годишње 20 франака у злату, на по године 10 франака у злату.

Преплата се прима само у годишњим и полугод. роковима.

Поједини број 20 пара.

ГЛАС ЦРНОГОРЦА

ЛИСТ ЗА ПОЛИТИКУ И КЊИЖЕВНОСТ

Преплата се шаље поштом са самоукупном, само и непосредно администрацији „Глас Црногорца“ на Цетиње, а коме је наручије, г. Вељу Рамадановићу, К. Ц. агенту у Котор.

Дописи се шаљу Уредништву. Рукопис се не враћају.

За огласе плаћа се: за сваку рјеч или за број од пет цифара по 4 пара за први пут, а за сваки даљи пут по 2 пара.

Власник: Државна Штампарија

Издаје суботом

Одговорни уредник: Милан Рамадановић

СЛУЖБЕНИ ДИО

МИ
НИКОЛА I
по милости Божјој
КЊАЗ И ГОСПОДАР ЦРНЕ ГОРЕ

На приједлог Нашег Министарског Савјета, а на основу члана 17. Устава земаљског и члана 14. Закона о привременом пословном реду у Народној Скупштини, овлашћујемо председника Нашег Министарског Савјета, Нашег Министра Иностранних Дјела, да у Наше име, читањем овога указа отвори сједнице Народне Скупштине, сазване указом Нашим од 21. маја 1909. у ванредан сазив, на дан првога јуна 1909. године, на Цетињу.

Председник Нашег Министарског Савјета, Наш Министар Иностранних Дјела нека изврши овај указ.

Цетиње, 1. јуна 1909. год.

НИКОЛА с. р.

Председник Министарског Савјета,
Министар Иностранних Дјела,
Др. Я. Томановић с. р.

Министар Војни, Генерал-ађутант,
Бригадир Митар Мартиновић с. р.

Министар Унутрашњих Дјела,
Ј. С. Пламенац с. р.

Министар Финансија и Грађевина,
Душан Вукотић с. р.

Министар Правде,
Заступник Министра Просвјете и
Црквених Послова,
Др. С. Дрљевић с. р.

МИ
НИКОЛА I
по милости Божјој
КЊАЗ И ГОСПОДАР ЦРНЕ ГОРЕ

На приједлог Нашег Министра Финансија и Грађевина и по са слушању Нашег Министарског Савјета, а на основу чл. 10. Устава ријешили смо и рјешавамо:

Овлашћује се Наш Министар Финансија и Грађевина, да може ископати и пустити у тецај црногорског сребрног новца у укупној номиналној вриједности од 800.000 перпера (осам стотина хиљада перпера) = 800.000 круна (осам стотина хиљада круна) аустројске вриједности. и то:

комада 60.000 (шездесет хиљада) од пет (5) перпера, величине 36 мм. у дијаметру, тежине 24 грама а композиције 900‰ чистог сребра а 100‰ бакра; и

комада 500.000 (пет стотина хиљада) од једног (1) перпера: величине 23 мм. у дијаметру, тежине 5 грама и композиције 835‰ чистог сребра а 165‰ бакра.

Чист приход од новоискованог новца по одбитку трошкова за куповину метала, исплату добити на кредитоване суме, израду нацрта и клишета, радове у ковници, паковање, експедицију и транспорт, и све остале издатке који стоје у вези са ковањем новца, а о којима ће се рачун поднијети Главној Државној Контроли, предаће се Главној Државној Благојни као ванредни приход за 1909. годину.

Наш Министар Финансија и Грађевина нека изврши овај указ.
Цетиње, 4. маја 1909. год.

НИКОЛА с. р.

Министар Финансија и Грађевина,
Душан Вукотић с. р.

ЗАПИСНИК

I. ПРЕДХОДНОГ САСТАНКА ВАНРЕДНОГ САЗИВА ЦРНОГОРСКЕ НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ држаног 1. јуна 1909. год.

Састанак у 9 сати прије подне.
За министарским столом сви чланови Књ. Владе.

Министар унутрашњих дјела, г. Јован Пламенац, позива посланике, да по уобичајеном реду пођу у цркву на призив Св. Духа.

По повратку из цркве председничко мјесто заузео је председник верификационог одбора Јанко Милић, који је предложио а Скупштина усвојила за привремене секретаре, Риста Бошковића и Марка Требјешанина.

Председник Милић позива секретаре, да изврше прозив посланика. Послије прозива председник извјештава, да су на окупу 62 посланика, и да је према томе броју пуноважна сједница.

Иза тога председник позива народне посланике, да према чл. 13. алинеја 2. Закона о привременом пословном реду у Народној Скупштини изврше избор председништва. У исто вријеме предложио је, а Скупштина усвоила, да се Саво Кривокапић и Малин Радовић, одреде за пријеглед изборних листа.

Пошто је извршен преглед гласачких цедулица — председник Милић објављује, да су апсолутном већином гласова изабрани:

за председника Марко Ђукановић, за потпредседника Јанко Дрљевић, а за секретаре: Сава Драговић и Душан Петровић.

Пошто је Председништво заузело своје мјесто, председник Ђукановић захвалио се Представништву на указаном повјерењу, а за тим је дао Скупштини 10 минута одмора.

(Послије одмора).

Министар председник Д-р Томановић прочитао је указ Њег. Краљ. Височанства Књаза Господара, којим се отварају сједнице Народне Скупштине сазване у ванредни сазив за 1909. год.. Читање указа је стојећи саслушано и попраћено са „Живио Господар“!

Председник Ђукановић отвара редовну сједницу ванредног сазива и напомиње Народној Представништво, да се сјети свог недавно преминулог друга пок. Васа Пајовића, бившег посланика слушке капетаније, на што су г. г. посланици устали и одазвали се ријечима „слава му!“

Послије овога пријешло се на подјелу посланика по одсјецима у смислу чл. 19. скупштинског пословника и пошто су се народни посланици, чији су мандати раније верифицирани, груписали по одсјецима, то су у смислу чл. 20. и 25. пословника изабрали себи председнике и секретаре и то:

I Одсјек:

За председника Јанка Вукотића, а за секретара Малина Радовића;

II Одсјек:

За председника Живка Драговића, а за секретара Риста Бошковића;

III. Одсјек:

За председника г. муфтију, а за секретара Шћепа Мартиновића.

Председник Ђукановић саопштио је Скупштини, да су новоизабрани посланици г. г. Др. Секула Дрљевић, Михаило Буквић, Митар Кнежевић и Раде Радовић, предали своја пуномоћија, која су упућена верификационом одбору на преглед, а за тим јој саопштава да саслуша неколико указа Њ. Кр. Височанства Књаза Господара.

Секретар Д. Петровић прочитао је указе и то:

1.) О постављању владиног повјереника Милоја Ж. Јовановића, за послове, који спадају у надлежност Мин. Финансија и Грађевина;

2.) О закону о жиговини лозова и срећака;

3.) О измјени и допуни Закона о осигуравајућим друштвима у Црној Гори;

4.) О предлогу Закона о државном зајму Књажевине Црне Горе;

5.) О измјени и допуни закона о Монополу дувана; и

6.) За предлог закона о ванредном кредиту за покриће ванредних државних потреба, читање којих је Скупштина стојећи саслушала и попраћила бурним клишањем, Живио Господар!

Председник Ђукановић закључио је сједницу у 11^{1/2} сати прије подне, а другу заказује у 4 сата послје подне са дневним редом: бирање одбора за проучавање поднесених законских предлога.

Секретар
С. Драговић

Председник
М. Ђукановић

ЗАПИСНИК I. РЕДОВНЕ СЈЕДНИЦЕ ЦРНОГОРСКЕ НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ држане 1. јуна 1909. г.

Председавао председник
М. Ђукановић

Секретар
Д. Петровић

Сједница је отворена у 4^{1/2} сата послје подне.

За министарским столом г. г. министри: Томановић, Пламенац, Вукотић, Дрљевић.

Председник отвара сједницу оглашавајући и да је на дневном реду избор чланова финансијског одбора за проучавање поднесених законских приједлога. Напомиње да је тај посао спадао у дужност председника одсјека, али се на пракси показао тај начин неподесан те умољава да се изврши избор.

Председници одсјека позивају посланике да приступе избору. По свршеном избору председник објављује, да су у финансијски одбор изабрани: Шћепо Мартиновић, Ново Грујић, Лабуд Петровић, Живко Драговић, Филип Јерговић, Ристо Бошковић, Митар Радуловић, Радоје Ракочевић и Малин Радовић.

Саво Вукетић захтијева, да се одреди који од поднесених пројекта принадеже проучавању финансијског одбора?

Председник се позива на чл. 26. скупштинског пословника, по ком сви поднесени пројекти спадају у дјелокруг финансијског одбора, пошто су чисто финансијске природе.

Саво Вукетић напомиње да је председништво учињело омашку противу члана 24. скупштинског пословника.

Председник правда поступак тиме, што се имала намјера за што брже свршаване скупштинског рада.

Министар Пламенац не сматра никако да је учињена омашка противу цитираног члана тим прије, што и остаје довољно времена на расположење ради проучавања поднесених пројеката.

Сједница је закључена у 5 сати, а друга ће се заказати објавом на скупштинској згриди.

Секретар
Д. Петровић

Председник
М. Ђукановић

НЕСЛУЖБЕНИ ДИО

Дворске и дипломатске вијести

— У понедељник је био у Двору обед у част г. Ј. Јовановића, дипломатског заступника Краљевине Србије, и његове госпође, на коме су били сви присутни чланови владајућег Дома, сви наши министри са госпођама и државни великодостојници.

— Новонаименовани енглески војни аташе, г. потпуковник Рисел са својом госпођом стигао је ономадне на Цетиње. Сјутрадан по доаску посетио је са нашим војним министром Војни Стан, гдје је био од чланова официјерског кора дојекан и угошћен.

д-р В. Криварева, секретар кр. буарског министарства спољних послова, стигао је на Цетиње, да загупа г. д-ра Колушева, који ових дана креће пут Софије.

Чечки „Корбиро“ доставио нам је шљедећу депешу:

Чеч, 4. јуна. „Фремденблат“ осврћући се на говор Масарика, који је изјавио да

зна, да је такозвани револуционарни штатут изручио Књаза Николау Аустрији, каже: Ми не знамо, да ли је Књаз примио од Настића револуционарни штатут прије него је исти био објелодањен, коју је тврдњу у осталом званични лист црногорски најодлучније опротивио; али је потпуно неоснована тврдња, да је Књаз предао тај штатут Аустрији. Могуће је да је велико-српски покрет био у своје вријеме управљен исто тако против интереса црногорске династије као и против целокупности наше монархије, али у штатути ми нијесмо имали никаквих односа са Књазом црногорским, нити смо с ма које црногорске стране примили икаквих вијести сличног карактера. Нећемо да испитујемо, из којег је извора Масарик црпио тај дио својих информација; оне ће бити по свој прилици утисак са његова путовања. У сваком случају жалимо, да је један политички човјек таквог значаја, могао раширити без повода такве клевете.“

Овим је поравнат доста озбиљни инцидент, који је био изазван ћутањем аустријске владе према оној злонамјерној клевети, најприје лансираној у „В. А. Цајтунгу“, па поновљеној у Бечком парламенту од вође чешких реалиста, г. Масарика.

Ко је пратио југословенске прилике од назад три године, сјећа се добро оног утиска, што је учинило откриће фелдцајгмајстора Штеба, објављено у брошури г. Мирка пл. Писачић-Хижановчевог, штампаној у Загребу концем августа прошле године. Бранећи свога шурца барона Рауха, фелдцајгмајстор Штеба, на своју часну ријеч, казао је г. Писачићу, да су још прије године дана највиши кругови у Бечу знали за Настићеву аферу... на му је наставио: „Ви се томе чудите, а није се чудити, то је наша моћ, то наш опрез, да, то је наша организација, наша снага“.

Дакле су у Бечу знали мјеродавни кругови за „Настићиаду“ још у августу г. 1907, кад се на Цетињу није знало ни да постоји тај г. Настић. И ко је обраћао пажњу на датуме, одма је могао знати да г. Масарик хотимично вара јавно мњење или да је преварен.

На сваки начин ми са задовољством доносимо горњу изјаву органа аустро-угарског министарства спољних послова, и ако је оно дужно било да одма запуши уста клеветничка, која у осталом не могу наудити свијетлом имену узвишеног Господара Црне Горе, чији је живот и пољувјековна владавина свему свијету растворена књига, која му је стекла такав углед и ауторитет на Балкану и у свој Јевропи, да његови противници у своме бјеснилу не могу још увидјети, како тим само сами себе све више пред свијетом руже.

Владарски састанци.

Вијест о скором састанку руског Цара Николе II са њемачким царем Вилхелмом II, председником француске републике Фалијером, енглеским краљем Едуардом VII и талијанским краљем Виктором Емануелом, већ је и званично потврђена. Од свих ових посјета најразличније коментаре у европској штампи изазива она са царем Вилхелмом. Руски лист „Рјеч“ каже, да је тај састанак врло значајан догађај како по руско-енглеско-француски споразум, тако и по тројни савез. По-

шљедњи спор због анексије био је управо спор око европске хегемоније; Русија, Енглеска и Француска су у том спору одустале, а такав резултат може довести или до још јаче чврстоће споразума између тих сила или до разочарања међу њима. Јасно је, да се Русија није још одлучила, те су с тога могућна колебања. Приближи ли се Русија Берлину, односно удаљи ли се од своје савезнице Француске и пријатељице Енглеске, политички положај у Европи знатно би се изменио, а из ове могућности ничу баш и наде и прибојавања, која се везују за овај састанак царева.

Насупрот овом неоправданом страховању француски лист „Тан“ пише, да гријеше сви који мисле, да овај састанак може штогод измијенити у садашњим односима између сила, које су се подијелиле на двије групе. Међусобни односи великих сила данас су одређени сталним разлозима, који не стоје у зависности од владалачких састанака. Садашњи су савези запечаћени међусобним интересима и интерес их одржава. Сама претпоставка, да би Русија могла изаћи из двојнога савеза и приближити се тројном, значила би заборавити четрдесет година историје и не познавати садашње погодбе европске политике.

Русији је за њен унутрашњи препорођај потребан мир. Али за велику силу, као што је она, није могућан мир без независности. А те независности — продужује „Тан“ — не би било, кад би Русија имала за савезнице Аустрију и Њемачку. У тројном савезу а због непосредног сусједства, Русија би била готово још непомичнија од Италије. Без сумње, она се сада не би могла излагати опасности од прекида са Бечом и Берлином, а ништа је у осталом и не нагони да се томе излаже. Али да би могла преговарати са тим двијема силама на једнакој ноzi, њој треба да не буде сама и да има обезбјеђење, које данас налази у Паризу и Лондону. Могло би се пак рећи, улазећи у даље исказивање те истине, да су француски савез и енглеско пријатељство за Русију неизоставна погодба за њене добре односе са тројним савезом. Јер, без Француске и Енглеске, она би била, према тројноме савезу, у слабијем положају, који јој њен оправдани понос не би допуштао да га подноси за дуже вријеме.

„И тако, — завршује „Тан“ — ни политичка дјелатност Европе, нити икакви владарски састанци, не могу бити управљени на кварење или слабљење садашњих међународних односа. Обје су групе тако склопљене, да дају довољно гаранција за одржање европске равнотеже. Ова ће равнотежа бити потпуно стална и чврста, ако Русија, Енглеска и Француска посвете само мало више пажње својим војеним снагама. Ми бисмо жељели, да састанци државних поглавара и други догађаји међународног живота, престану бити прилика за смјеле комбинације и нагађања. Цар Вилхелм II. може се састати с руским Императором, без икакве опасности по француско-руски савез; краљ Едуард може ићи у госте италијанском краљу, а да тројни савез не буде угрожен. Добро би било, да једном цио свијет буде тога увјерења.“

Критско питање

Критско питање за пошљедњих пет година изгледало је готово одвојено од општег Источног Питања, које се једино свело на слабо успјешну реформну акцију у македонским вилајетима. Док је овамо европска реформна акција остала без стварних резултата, дотле је питање Крита, који је био окупиран међународном војском, било на неки начин ликвидира-

но и стајало у пола ријешено ван питања о рјешењу источне кризе.

Међународна војска по одлуци свих великих сила имала је постепено да напусти острво и пошљедње одјељење међународне војске, које је одржавало мир и контролу, треба да се повуче с Крита сада почетком мјесеца јула. С повлачењем међународне војске корак у напријед у рјешењу критског питања било је присаједињење Крита Грчкој, која је опет са своје стране готова на све жртве, да оствари своје претензије на Крит. Међутим Турска, нова, млада Турска, која је одржала револуционарном македонском војском побједу над реакцијом у Цариграду, никад није показивала толико воље да уђе у рат у одбрани свога достојанства, коју је Европа од сто година сматрала као празну ријеч. Сва турска штампа најенергичније пише противу аспирација Грчке. Један од најугледнијих младотурака, рјечити народни посланик и директор листа „Танин“, Хусеин Цахид, завршује један свој чланак овим ријечима: „Спољна политика старог режима оличена је била одступањима и понижењима, негирањем националних права. Али млада и уставно препорођена Турска сматра за дужност, да изјави Европи своју најодлучнију рјешеност, да и по цијену рата устане у одбрану својих права. Док је ма и једног турског борца, она ће узвишено држати заставу своје независности и неће више дозволити да јој се и педаљ земље одузме.“

Велике Силе, бојећи се да се послје два три мјесеца затишја, не отвори поново источна криза, за сад с највећом резервом чувају се да ни једним актом не крену у напријед критско питање. По свој прилици европске трупе неће ни напустити острво мјесеца јула, као што је утврђено било, и наћи ће начин да угуше у критском становиштву сваки покрет, који би могао изазвати револуцију на острву, а за њом као пеминовну пошљедницу грчко-турски рат.

Европа никад није била у оваквом положају, као у наше вријеме, и никад са толико страха није избјегавала и најмањи потрес ма гдје он био. Сва европска политика свела се данас да даде све концесије оној страни, која је снажнија и која са своје непоустљивости може изазвати компликације ширег размјера. Четири Силе, заштитнице Крита, у великој су забуни, и то се даје разумети. Све четири, а нарочито Енглеска, келе да остану у добрим односима са Илладотурацима. Лондонски кабинет нада се од недавне отоманске револуције користима, које данас изгледају сумњиве. Пад Ђамил-пашин, оштар надзор коме је био подвргнут од прије неколико дана, го су порази за Енглеску. Енглеско министарство спољних послова одлучило се на одсудну игру. И Француска тако исто полаже на то, да се одрже са Портом пријатељски односи, а исто тако влада и оправдана брига да она ради у споразуму са Лондоном. А међутим овдје ондје хтјела би се учинити правда Грчкој, чија потпуна одмјереност у цијелој пошљедњој кризи заслужује награду, да политика има обичај да се обзире на што друго осим на силу. Рим и Петроград исто се тако колебају. И нико до сада није формулисао чврсту одлуку.

Па ипак не може се одуговлачити — ише француски полуслужбени „Le Temps“. Питање о евакуацији мора се уредити прије краја овог мјесеца, а оно се везује за питање о присаједињењу. Треба уинити за Грке што се може, али не изложити их страшној опасности од рата, који желе многи Турци. Између те двије тачке кретаће се преговарање. То ће бити, као и све остало, партија застраивања. Мароканска криза, источна криза, све је то исто. Играчи играју и добивају према стању својих снага. То ће рећи, да Турска има превагу и да ће се молати да прими оно што она буде хтјела. То се може сентиментално сажалежити. Али ваља казати ствари онако, какве су у истини, и не служи ничему потхривати илузије које се за тим не могу издовољити, храбрити наде, за које се одлучило да се не потпомогну.

Књижевност, умјетност, просвјета

Краљева награда. Поводом стогодишњице јуначке смрти Стевана Сићелића, Њ. В. Краљ Петар од Србије путио је министру просвјете г. Стојановићу ово писмо:

Драги Госјодине Стојановићу,

На дан стогодишњице смрти Стевана Сићелића имам једну нарочиту жељу. Волио бих јако, кад би напори наших предака у 1809. години и свеколика брба нашег народа у том добу, из којеје поникла слобода и у слободи култура овом комаду српске земље, били достјно описани на основу до сад познатих историјских докумената. Тражећи као са своје стране да помогнем постану овавог историјског дјела, које би дпринијело што бољем и ширем познава-

њу тог одломка новије наше историје, смислио сам да одредим суму од 2500 динара као своју награду за најбољи такав спис. Извјештавајући Вас о овој својој одлуци, молим Вас, драги господине Стојановићу, да према њој предузмете све што даље треба, а како за сходно нађете, пошто Вама, Своме Министру Просвјете, повјеравам старање о њеном извршењу.

19. маја 1909. год.

у Биограду

Ваш блаонаклони,
ПЕТАР с. р.

На основу овог писма Министарство просвјете и цркв. послова у Биограду расписало је овај стјечај:

Извршујући горњу жељу Његовог Величанства Краља, Министарство Просвјете и Црквених Послова овим расписује стјечај за спис: *Из првог српског устанка за ослобођење. Година 1809-та.*

Најбоље израђени спис добиће награду Његовог Величанства Краља у двије хиљаде и пет стотина динара.

Оцељивачки суд биће Српска Краљевска Академија у Биограду.

Списи треба да буду поднесени Министарству Просвјете и Црквених Послова до 19. маја 1912. године. Списе треба подносити анонимно, т. ј. у почетку списка ставиће се какав мого, који ће бити и на затвореном писму, у коме ће бити име писачево.

Ненаграђени списи вратиће се подносиоцима заједно са затвореним писмима у којима су имена писаца.

Награда ће се издати пошто се опис наштампан, што мора бити најдаље у року године дана кад се писцу дјело с објавом о награди поврати.

„1912!“ Под тим натписом изашла је у Риму књига, у којој се тумачи, како ће можда већ године 1912. доћи до великог рата, у коме ће се sukобити Италија и Аустрија, па се позива италијански народ и италијанска влада, да се за 200 милијона круна повећа буџет за италијанску морнарицу и да се узме ванредни кредит од 1.500 милијона за повећање њезино.

Писац тумачи, да се то мора учинити и да поменути новац није од важности кад се помисли, да би Италија у случају пораза морала платити Аустрији далеко већу оштету. Та књига изазвала је у свима политичким круговима у Италији и Аустрији највећу сензацију тим више што се држи, да се под анонимним писцем њезиним крије један главнији италијански државник и један од бивших министара ратне морнарице. Какву је сензацију споменуто књига изазвала, види се најбоље из тога, што полузванични „Popolo Romano“ баваће се на уводном мјесту с том књигом истиче, ваљда за умирење Аустрије и Њемачке, да књигу није написао ни један бивши италијански министар спољних послова.

Вјерна слика цара Душана. У лесковском манастиру св. Гаврила, код Кратова, старој задужбини српској, налази се знаменита слика цара Стевана Душана Силног, која долази у ред најљепших старина српских, јер је рабена између год. 1342—1349. Ове године о ускршњим празницима приредио је наставник солунске српске гимназије, Ст. Симић, један излет до тог манастира и снимио ту важну слику. С њим је ишао и наставник цртања у истој гимназији, г. Боројевић, и, према фотографији, већ прецртао увећани лик цара Душана. Они су још снимили и ликове царице Јелене, Оливера, дио знаменитог иконостаса, а са три стране и цио манастир. Слика манастира биће литографисана у бојама, онако као и слика манастира Грачанице на Косову пољу од г. Боројевића. Г. Ст. Симић пише малу монографију о лесковском манастиру.

Потрошња дувана у Француској. Статистика о потрошњи дувана у Француској, која је скоро објелодањена, показује велике бројке, а с тим и велику страст француског народа за пушењем. Године 1907. потрошило се у Француској ништа мање од 39,900.000 килограма дувана, а то предочује издатак тачно од 506,400.000 франака. Толики новац сваке године баце у ваздух пушачи у Француској. Држава ради свога монопола добила од тога 386 милиона франака чистог добитка. Према томе отпада на сваког члана француског народа годишња потрошња од 1 килограма 13 грама дувана, а за то Француз плаћа просјечно 13 франака. Али успркос тога не стоји Француз као пушач на првом мјесту у свијету. На првом мјесту стоје Холандези, код којих на појединца, отпада 3 килограма 400 грама дувана на годину. За њима долазе Американци с просјечном потрошњом од 2 килограма 110 грама, а трећи су Белгијанци, који просјечно троше 1 килограм 552 грама. Нијемци су на четвртном мјесту, на појединог члана народа отпада потрошња дувана у износу од 1 килограма 350 грама, у Норвешкој 1 килограм 335 грама, а у Канади 1 килограм 60 грама. Најмање пуше Шпањолци; тамо отпада на појединог члана народа годишња потрошња у износу само од 575 грама.

Универзитет за ваздухопловство. Енглеска влада сагласила се с тим, да се установи свеучилиште за пловљење и летење по ваздуху, те ће у ту сврху постојати засебни одсјек, у коме ће предавати научењаци математике, ижињерства и технике, на челу којих је чувени лондонски научењак Др. Хеле—Шав. Задатак је тога одсјека, да се што прије уреди пространо земљиште за покушаје, на коме ће се сазидати потребне просторије за ваздушне лађе и справе. Даље ће се начинити огромна техничка радионица за израду свих справа и уредиће се простране учонице, гдје ће се спремати сви бољи математичари, који буду довршили средње школе. — Први трошкови овог тога рачунају се на три милиона круна, од којих добар дио сноси сама влада, пошто увиђа велику важност тог најновијег свеучилишта за цио даљи развитак и општи преображај у свјетском промету.

† **Широ Калик.** Прошле недјеље преминуо је у Трсгу, куда је био стигао да се лијечи, Широ Калик, родом Дубровчанин, професор на првој гимназији у Биограду. Проф. Калик свршио је филозофске науке на свеучилишту у Бечу, па се је још млад преселио у Србију, гдје је служио у Нишу, Ужицу, Крагујевцу и Биограду. Поред свога редовног занимања, бавио се је много и музиком. Радио је доста и на књижевном пољу. Написао је легенду о кнезу Дамјану Јуди, превео је De Amicisovo „Срце“, саставио је француску и латинску граматiku за српске гимназије, и т. д. За своје заслуге био је одликован разним орденима. Лака му земља!

За пострадале поштанско-телеграфске и телефонске чиновнике у Месини. Уредништво ревије „Telegrafia e Telefonica“ у Милану, издало је у корист поштанских, телеграфских и телефонских чиновника, који су пострадали од земљотреса у Месини, 28. децембра (п. н. к.) прошле године, албум, вјештачки израђен, у којему су 50 оригиналних фотографских слика Месине и Реџина заједно са статистиком жртава осталих под рушевинама, које су припадале њиховом чиновничком стаљежу, а чији број износи око 300, те се у ту сврху обратило и нашем поштанско-телеграфском одјељењу ради скупљања претплата на горњи албум, који кошта са поштарином 7 франака. У исто вријеме поменуто уредништво, издало је и серију илустрованих поштанских дописница са изгледима дотичних мјеста у рушевинама, на којима су утиснути поштански жигови од 29. децембра п. н., т. ј. дан послеје катастрофе, а исте се продају: 40 комада са самим жигом града Месине без марке 2 франка, а са марком и жигом на свакој 4 франка. Да би удвољило горњој молби, наше поштанско-телеграфско одјељење овластило је све поштанско-телеграфске станице у земљи, да могу примати претплату на та издања.

Практична српско-хрватска граматица за Нијемце. У трећем издању А. Хартлебена у Бечу и Лајпцигу изашла је као 46. свеска збирке „Bibliothek der Sprachenkunde“ књига „Praktische Grammatik der serbisch-kroatischen Sprache fur den Selbstunterricht. Theoretisch-praktische Anleitung zur schnellen Erlernung durch Selbstunterricht. Von M. E. Muza“. Књига износи тринаест штампаних табака осмине, а цијена јој је у новезу К 2:20. Намијењена је у првом реду онима, који су по свом позиву ради, да за што краће вријеме науче српско-хрватски језик за практичну употребу. Уза дјело је додан и азбучни рјечник.

КЊИЖЕВНИ ОГЛАС.

У току дужег службовања свога као народни учитељ и приликом свога ревизорског рада биљежио сам и сада израдио и за штампу спремно спис

НАСТАВНИЧКЕ ГРЈЕШКЕ.

Овај спис садржи главније наставничке грјешке, које се не смију у наставничком раду појављивати, не само у колико се исте односе на ђаке већ и на учитеље и њине родитеље.

И ако овај спис носи назив *наставничке* (грјешке), ипак по својој суштини потребан је не само наставницима, — да би се што боље и прије умјели наћи у својој средини и новом послу већ је потребан и ђачкијем родитељима, — да би што боље и правилније удешавали своје одношаје спрам наставника и своје дјетце, како се не би њим рад косио, већ хармонизирао; грађанима да обрете нужну пажњу на све оне околности, које могу имати утицаја на дјечије васпитање.

Од овога списка оштампан је био неки дио у „Учит. Листу“. Тај је дио прерађен и попуњен и при истоме додат је велики дио новогат прилива.

Књига ће изнијети до 4 штампана табак обичне осмине.

Цијена је комаду 0:60 пара.

Г. г. скупљачима дајем десету књигу за тр. д.

Књижарима 25% рабата.

Г. г. скупљачи и књижари моле се, да јаве број претплатника до краја августа ове године и новац ми што прије упуте.

Цетиње, 4. јуна 1909. год.

Секретар Министарства просвјете
и црквених послова
Б. Шпадијер

НАРОДНО ЗДРАВЉЕ

Грозница.

О овој болести, од које највише пати и наш народ доноси „Нар. Здравље“ слиједећу корисну поуку:

Не само сељак, већ и образованији варшанин мисли да је грозница нека нарочита, засебна болест, и свакога дана чујете гдје се каже да неко болује „од грознице“. А то и није никако чудо, јер је грозница један знак болести, који највише пада у очи, како болеснику тако и његовим најближима.

Као год и болови, тако и грозница не представља саму болест, већ је само појава која јавља да је нека болест у тијелу наступила. Зато и лекари, који хоће неког болесника да лијече, не обраћају главну пажњу на сузбијање грознице, па ма како она изгледала опака и уливала страх болеснику и породици, већ настоје да сазнају и уклоне узроке ове појаве. А то је сасвим разумљиво. Мало би се вајде учинило болеснику, који пати нпр. од врућине, кад се не би водило рачуна о тешком обољењу цријева, које је узрок ове болести, или код онога што болује од запаљења плућа, не обраћају пажњу на појаве запаљења, већ се само гледало да се грозница сузбије. Чак је велики питање, да ли у опште и треба сузбијати грозницу, која се у ватри испољава, код опасних болести.

Да то одмах објаснимо.

Има много разлога, који доказују да је грозница само одбранбена снага тијела, које се бори против непријатеља што је у њу ушао, против болесних клица. Многи су испитивачи доказали да на овој топлоти тијелској, која се ушљед грознице у тијелу развија, многе врсте болесних клица ослабе и губе животну снагу, те на тај начин носе обољелом организму мање штете. Кад се то има у виду, онда је врло вјероватна она теорија, по којој повишена топлота у грозници постаје најприје смањивањем губитка тијелесне топлоте, која се иначе обавља у сваком здравом тијелу. То је врло погодан удед природе.

Кад кога хоће да ухвати грозница он осјећа најприје хладноћу и почне да се тресе. На тај начин сужавају се и грче најситнији кожни крвни судићи, ушљед чега се у унутрашњости тијела топлота нагомилала. Ову скупљену топлоту, тако рећи, изводи тијело у бој против непријатеља, док мозак, који управља целокупним овим послом, не почне да у ствари и повишава општу температуру тијела. Грозница се у опште сматра као повишена тијелесна топлота. Али то повишење бива на тај начин, да се у почетку смањује губитак топлоте, а затим долази само повећање стварања топлоте.

Као што је сваком познато, топлота тијела у грозници мјери се термометром. Он нас учи колика је природна топлота у здрава човјека а колико се може попети у грозници. На реду би онда било да сазнамо колика је најнижа граница температуре, за коју се може казати да је грозничава, тј. колико тачно треба да показује термометар степени па да знамо да је неко у грозници. Али ту наилазимо на доста велике тешкоће, јер се висина тијелесне топлоте не може увијек узети за оцјену болесног стања. Доста високе температуре можете наћи код потпуно здравих људи, послједица јаких тијелесних напрезања, обилних ручкова и послједица топлог купатила. На тај начин може једна иста температура, која код снажног дјетета нема никаквог значаја, да буде веома кобна код изнуреног и многогодишњег старца.

Зато се и подјела грозничавог повишења температуре може узети само у опште као мјеродавна, али у појединим случајевима мора се увијек засебно оцјенивати. Топлота од 37,5—38° Целз. зове се *полугрозничавом* температуром, она од 38—38,5° као *лака грозница*, до 39,5° као *умјерена грозница*, до 40° као *јака грозница*, а преко те температуре грознице су преферано јаке. Ако не узмемо у обзир изузетке, онда се може рећи да је највиша температура, на којој је још живот могућан, 42—42,5°.

Али сама температура не даје нам праву слику у каквом се стању болесник наводи. Тако дјеца и код лакших обољења добијају често високу температуру. Дале треба упамтити да се свака ватра обично пред вече повишује и код неких болести стално се измјењује нормална температура са повишеном, као нпр. код јектичавих. Да би се добро оцијенило стање болести треба увијек, поред температуре гледати и на пулс. Пулс треба

увијек да стоји у извјесној сразмјери са тијелесном топлотом. Тако је нпр. оно стање много теже, кад пулс удара 120 пута у минути на температури од 38°, но кад је тај исти број удараца на температури од 38,5°. Осим тога пулс нам показује каква је срчана радња, а у грозничавим болестима најважније је да се срце одржи јако, и с тога лекар у сузбијању грознице има главни циљ да сузбија високу температуру, која слаби и заморава срчане мишиће. С тога мање грознице код снажних особа и не потребују неко нарочито лијечење. Довољно је у таквом случају напустити онај неразумни обичај префераног покривања болесника, јер се тиме само смета губљењу велике и болеснику досадне топлоте. А високе температуре обарати са лијековима за неколико часова није ништа друго до самообмана, с тога нико, који није лекар, не треба то да ради.

У први мах ваља се постарати да се соба провјетри, да се у њу пусти што више чиста ваздуха, у колико је то могуће а да се болесник не изложи промахи и да се болесник сасвим лако покрије. Ако то не буде довољно, онда се може облагати са ладним крпама или га метнути у купатило у коме је вода 25—36° Ц. топлоте, док не дође лекар и не нареди шта ваља радити. У исто вријеме напомињемо, да није никад довољно оцјенивати вагру болеснику пићањем чеља, као што се то обично ради, јер се у томе може човјек веома да превари. Увијек се мора са термометром измјерити тијелесна температура, ако се хоће да зна да ли болесник има грозницу или не.

За породицу је једно најважније питање, како ће да се *храни* онај који болује од грознице. Сваки зна да грозничави немају много воље за јелом. А то долази отуда, што повишена температура порађа велики губитак воде и течности у тијелу, ушљед чега се сви сокови варења, почевши од плузачке, често тако смање да уснице попуцају, језик постане раван а желудац постане тако осјетљив да дође до гађења и блувања. Зато околина болесника мора бити веома пажљива и умјешна у таквом случају. Веома је погрешно оно нуђење са тањирима пуним јела, које на сваком кораку виђамо гдје год који дуже болује од грознице. Снажни болесници могу издржати и по читаву недјељу дана да не једу. Свакојак ни код њих не треба чекати дуже од седам дана, а код слабуњавих ваља се старати још раније да бар једанпут дневно узму по неко, разумије се за тај случај подесно, храниво. У првом реду најбоља је чорба и бјеланчевинаста хранива, као месо, риба, млијек, јаја. Никад не треба нудити болеснику да много одједанпут једе, већ боље чешће нпр. свака 2—3 часа по мало, па ће то бити много корисније а и сам ће болесник радије узети.

Само не треба никад заборавити при храњењу болесника да сама чорба од меса није право храниво, већ да у њу ваља дометнути разна хранећа средства, да би била доиста од користи. Чорба је најбоља од голуба, пилежи или телећине, а добро је у њу помијешати и ситно исјецкане каше од меса, или ориза и гриза. Поред тога разна јела од млијека и јаја, само бес много масти, веома пријају таквим болесницима. Ако је болеснику одвратно месо, због његова мириса, онда му ваља понудити ладна печења, јер га често они много радије узимају. Ако болеснику не прија никаква храна и ако неће апсолутно ништа да једе, онда ће лекар у таквом случају покушати да га храни помоћу клистира.

Што се тиче појединости у храњењу болесника, то ће разумије се, у сваком случају лекар одредити. То исто важи и за вино, које многи дају болесницима у вјеровању да оно кријени. Да ли треба давати болеснику вино, једино има лекар да каже, и оно се увијек треба да сматра као лијек из апотеке, који не могу породица и околина сами да препишу. А то важи и за остала алкохолна пића, с којима се може болеснику да нанесе далеко већа штета но што му се може користити.

ДОМАЋЕ ВИЈЕСТИ

Народна Скупштина. За два три дана, док су народни посланици радили у одборима, Скупштина се није састајала, а кад је верификациони одбор довршио свој рад, Скупштина је у четвртак одржала сједницу, у којој је све накнадно изабране посланике верифицирала. Јуче је Народна Скупштина узела у прегрес законске приједлоге о измјенама у закону о монополу дувана, о жиговини лозова и срећака и о имјенама и допунама у закону о осигурајућим друштвима, и све је ове пројекте према извјештају финансиског одбора усвојила. Јутрос је Скупштина држала тајну сјед-

ницу, а иза ње је у јавној сједници одобрела ванредни кредит од 230,000 Круна. У сједници данас по подне почиње претрес закона о државном зајму.

Из Митрополије. Преко Књ. Министарства просвјете и црквених послова Управа Цетињског Манастира примила је 40 американских долара (200 кр.) као прилог Цетињском и Острошком манастиру.

Ову суму спровели су Стево К. Иванишевић и Лабуд Каваја, а приложили: Мргуд Ф. Поповић и Лазар Сарић по 5 долара; Лабуд Н. Каваја, Мило Н. Каваја, Никола Васиљевић и Радоје Милић, по 2 дол.; Јоко Поповић, Блажо Ш. Каваја, Јован Ш. Каваја, Видо Свјеклоћа, Марко Б. Илић, Јован М. Илић, Вуко Бјелаш, Милош Радуловић, Јошо Перовић, Јевто Васиљевић, Мијајло Мијановић, Богдо Ђеранић, Ристо Р. Рогошић, Томо В. Рогошић, Митро И. Јокановић, Симо Ј. Кликовац, Видо Н. Божовић, Благога Н. Божовић, Стево К. Иванишевић, Марко С. Иванишевић, Стево Јанковић и Стане С. Иванишевић по 1 дол.

Лијеп је ово примјер побожности и сјећања, кад наши Црногорци из Америке од своје са знојем тешке зараде одвајају и шаљу свој скромни прилог Ђивоту Светитеља: Цетињском и Острошком.

Свемогући нека их чиле и веселе врати својој драгој домовини.

Из царско-отоманског Посланства добили смо ово демантирање:

„Иностране новине донијеле су вијест, тобож да је бивши Султан Хамид побјегао из Солуна. Та вијест демантује се од стране царско-отоманског Посланства, према званичном извјештају“.

Из дјевојачког Царице Марије Института. 22. пр. мјесеца: отпочели су годишњи испити у оvd. дјевојачком институту, а у прошлу недјељу био је тактов испит из музике и гимнастике. Испиту су присуствовали дјечји родитељи и наставници, и сви су били са успехом веома задовољни. Нарочито је изабаво опште допадање испит из гимнастике који је предмет ове године заведен и у институту, а предаје га нарочита учитељица, коју је по захтјеву управитељке института изаслало женско „Соколско“ удружење из прага. Ученице су према спрема свом израсту изводиле разне гимнастичке вјежбе, које не само што дају тијелу отпорност већ и потребну еластичност, а то баш нашој дјаци често недостаје. Испити ће се завршити у четвртак, а распуст ученица биће у петак 12. овог мјесеца.

Црвени Крст. Госпођа Даринка удова Д-ра Миланића, из Женеве, приложила је Црногорском Црвеном Крсту круна 60 и постала члан оснивач.

Напомена. Поштанско-телеграфско Одјељење Књ. Министарства Унутрашњих Дјела упозорава публику, које се то тиче, да при упућивању своје поштанске и телеграфске кореспонденције обрати пажњу на то, да ли адресати (примаоци) живе у *Бару*, како се — према ријешењу Министарског Савјета од 24. априла ове године — зове пређашњи „*Пристан*“, или у *Ст. Бару*, како се — по истоме ријешењу — зове пређашњи „*Бар*“ — како би се избјегле пошљедице погрешнога адресирања, за које поштанско-телеграфске станице не примају одговорност.

Наш сребрни новац. На Цетиње је стигла прва партија нашег новог сребрног новца — перпера, који је већ пуштен у саобраћај. О његовој изради стручњаци су се повољно изразили, а исти је израђен у Француској. Има га од 1 и од 5 перпера, а вриједност му је као и аустријска круна.

Народна банка у Бару. Г. министар унутрашњих дјела потврдио је привремена правила новоустановљене Народне Банке у Бару, те је већ отпочео упис акција исте. Основна главница те банке износи два милиона перпера.

ТЕЛЕГРАМИ

Севастопол, 1. јуна. Торпедња-ча бр. 273 изгорјела је, услед запаљења нафте.

Петроград, 1. јуна. Царска јахта „Штандарт“ са руским Величанствима отпловила је у финске воде.

Цариград, 2. јуна. Дивизиони генерал Шефкет паша, именован је валијом у Багдаду, а дивизиони генерал Пертез, шеф генералног штаба код генералисимуса Махмут-Шефкет паше, именован је командантом шестог војеног корпуса у Багдаду. Листови турски јављају, да је турска влада пристала на наименова-

ње Сарафова за министра бугарског у Цариграду.

Петроград, 3. јуна. Дума је одложена до 10. октобра.

Данциг, 3. јуна. Њемачка ескадра, на којој се налази цар Вилхелм, отисла се на море.

Цариград, 3. јуна. Јучер се збио сукоб између Грка и турских трупа у вилајету Брусе, према острву Митилену. Вијест грчког консула, да је рањено седам Грка, неоснована је.

Према изјави порте Грци су напали турске трупе. Послата су појачања.

Лондон, 4. јуна. „Рајтер“ саопштава, да ће све међународне трупе бити повучене с Крита, у одређеном року.

Петроград, 4. јуна. Данас је у у Галацу отпочела градња четири нове руске оклопаче, типа „дреднаут“ свака од по 23,000 тона.

Ревел, 5. јуна. Јахт „Хохенцолерн“ са царем Вилхелмом стигао је у Бјерке у 10 час. изјутра. Цар Никола је одмах посјетио цара Вилхелма, која посјета је трајала пола часа. Састанак цара био је веома срдачан. Исти су се загрлили неколико пута. Вилхелм је затим у пратњи државног секретара Шена одвратио посјету на јаhti „Штандарт“, гдје су га очекивали цар и царица. У 1 час био је ручак на „Штандарту“, те се је Вилхелм задржао до 5½ часова, кад је узео чај. Цар је поред осталог одликовао Шена орденом Александра Невског у бриљантима.

Цариград, 5. јуна. Према једном грчком телеграму из Ајвали, почасни консул енглески, који је по народности Грк, био је нападнут од војничке патроле.

Ревел, 5. јуна. Приликом дине-ана „Штандарту“, цар Никола је подигао здравицу цару Вилхелму и царској породици њемачкој, поздравивши га добродошлицом, те је рекао: „Користим се овом срећном приликом, да увјерим Ваше Величанство о мојој искреној и непоколебивој жељи, да се трајно уздрже традиционални одношаји срдачног пријатељства и узајамног повјерења, које је вазда спајало наше домове, желећи живо да то буде залога за добре одношаје, не само између наших држава, већ и за општи мир“. — Цар Вилхелм је одговорио: „Као и Ваше Величанство видим и ја са радошћу у овом пријему нову драгоцену потврду интимног и искреног пријатељства, које спаја наше особе и наше домове. Ја у исто вријеме видим у томе нову потврду традиционалних одношаја срдачног пријатељства и повјерења, које постоји између наших влада и одговара нашим интересима и потпуно мирољубивим осјећајима наших земаља. — Пијем у здравље Ваше Величанства и царске породице, као и за напредак Царства рускога“.

Ревел, 6. јуна. Њемачки државни секретар Шен, задржао се дуже времена на „Штандарту“ у разговору са Столипином и Извољским. Цар Вилхелм је одликовао Столипина орденом пруске круне за заслуге, а Извољског великим крстом црвеног орла у бриљантима. Вилхелм је отишао на „Штандарт“ у 11:30 сати пред подне, те се је повратио у 12:5 сати на „Хохенцолерн“, који је затим отпловио у правцу Нарве.

Солун, 6. јуна. Влада је наредила генералном инспектору, да дозволи транзит ратног материјала за Србију преко Солуна.

Као што се говори, велика количина муниције из Француске и Белгије налази се на путу.

Званични огласи

ШКОЛА

ЗА

Финансијске и административне чиновнике

Пошто је Г. Министар Финансија и Грађевина на предлог Професорског Савјета, а у смислу чл. 6. уредбе, својим ријешењем од 24. ов мј. т. г. бр. Ш. за Ф. А. Ч. 8. одлучио, да школска година одпочне 15. септембра тек. године, позивају се сви, који су вољни, да ступе у поменуту школу, да поднесу пријаву за упис са потребним документима, најдаље до 1. августа тек. год. дирекцији школе.

1. Државни чиновници, морају у пријави назначити слиједече:

1) Године старости, датум рођења, мјесто рођења и вјероисповијест.

2) У којој је струци држ. службе, чин и од кад служи.

3) Школску спрему са односним документима. Све ово важи како за редовне тако и за ванредне слушаоце.

II. Они пак који нијесу држ. службеници, а вољни су да ступе у ову школу, имају испунити горње услове назначене у тачци 1 и 3, а уз то приложити и дозволу родитеља или старатеља, да школу могу учити, ако нијесу пунољетни.

Ако пак исти не долазе директно из школе, дужни су поднијети увјерење општине о свом владању, а они, који су у приватној служби, дотичне документе.

Све пријаве у којима неби били испуњени горњи услови, неће се ни узимати у обзир.

Из Канцеларије Дирекције Школе за Финансијске и Административне чиновнике, бр. 9. 25. маја 1909 год. Цетиње.

Директор

2—5

М. Ж. Јовановић.

ОБЈАВА

Министарство Финансија и Грађевина, Одјељење за Грађевине и Саобраћај, дана 11. јуна т. г. држаће јавну лицитацију у Канцеларији Капетанског Суда Жупе Пивске, за израду каменог моста на ријеци Пиви на звано мјесто Крстац.

Мост ће бити на једно окно од 28 м. распона у коме ће бити од прилике око 1800 куб. метара.

Подузимач је дужан прибавити сав материјал изузев клака, који ће му Министарство дати. Уз исти мост продаваће се и један бенат у коме ће бити око 500 куб. метара.

Подузимач је дужан до 15. септ. ове год. израдити ноге до волта, а довршити цио мост до 15. августа 1910 год.

План и други ближи услови могу се сазнати у Канцеларији Одјељења за Грађевине и Саобраћај сваког дана за вријеме канцеларијских часова.

Подузимач је дужан при лицитацији поднијети гаранцију од 30% (тридесет на сто) у готовом новцу или непокретним добрима.

Кауцију у непокретним добрима подузимач је дужан таксирати а плаћање такса пада на његов терет. Ко би желио лицитирати нека писмено извјести Одјељење за Грађевине најдаље до 8. јуна 1909 год.

Из Канцеларије Одјељења за Грађевине и Саобраћај, Књ. Министарства Финансија и Грађевина, 10. маја 1909 Цетиње.

ОГЛАС

На дан 15. јуна, о. г. држаће се у канцеларији Министарства Финансија и Грађевина у 10 сати пријед подне јавна лицитација за шагање и цијепање 1200 кубних метара букових дрва.

Потребнија обавијештења, као и услови уговора, могу се видјети и добити сваки радним даном у канцеларији Министарства Финансија и Грађевина.

К. Бр. 438. Министарство Финансија и Грађевина, 23. маја 1909 г. Цетиње.

1,2

ОБЈАВА

На дан 26. јула тек. године у 10. часова прије подне, Административно одјељење Министарства Финансија и Грађевина, одржаће јавну лицитацију за набавку целокупног канцеларијског материјала за сва државна надлештва и школе у земљи.

Ко би се желио примити, да потребну количину канцеларијског материјала лиферије, нека се за ближа извјешћа и услове обрати сваког радног дана, у канцеларијске часове, поменутом одјељењу, гдје се могу видјети и гдје ће се примати модели свију врста писаћег материјала.

Уговор ће се закључити на три године, од 26. сеп. 1909. до 26. сеп. 1912. год. по старом календару. Подузимач има положити у Благајни Књ. Министарства Финансија и Грађевина као кауцију у готовом новцу или папиру од вредности 6.000 круна.

Број 370. Из канцеларије административног одјељења књ. министарства финансија и Грађевина, 29. маја 1909 год., Цетиње.

2,8

ОБЈАВА

Овим се извјештавају сви црногорски поданици, који се налазе у Америци, да никако свој уштеђени новац не шаљу у домовину преко тамошњих мањих новчаних завода нити да га код истих остављају на приплод, јер ови нијесу довољно сигурни, већ нека то само чине код познатих великих новчаних завода у Америци тражећи, да им се новац упути у Црну Гору у новчаном писму, а не упутишом.

Наши поданици, који се не буду држали овог савјета излажу се опасности да штетују своју зараду, као што су је досад већ многи штетовали.

Препоручује се свима онима, који имају својих у Америци, да их савјетују да са опремањем новца раде као што је горе изложено и да се особито чувају да своје уштеде повјеравају људима, који им под видом братства и патриотизма нуде своје услуге.

№ 438. Из канцеларије Књ. Министарства Иностраних Дјела, од 7. марта 1909 год. на Цетиње.

9,10

СТЈЕЧАЈ

Државна Штампарија ће примати на обучавање 5 ученика под следећи условима:

1. Да је ученик свршио основну школу — са врло добрим успјехом — првијенство ће имати они с већом спремом;
2. Да је потпуно здрав;
3. Да је доброг владања;
4. Да није млађи од 13 година.

Учење траје четири године, за које ће вријеме ученици примати на име издржавања и то: прве године учења по 10 круна мјесечно; друге године по 15 круна мјесечно; треће године по 20 круна мјесечно и четврте године учења по 30 круна мјесечно.

По свршетку четири године учења, полагаће ученик испит, и по положеном испиту произвешће се за радника.

Они родитељи или старатељи, који би имали вољу да њихова дјеца изуче штампарски рад, нека поднесу молбу Управи Држ. Штампарије, и уз молбу да приложи дјетињу потпуну школску свједочбу, крштеницу и љекарско увјерење и то најдаље до 15. јуна тек. год.

Број 116 Из канцеларије Министарства Финансија и Грађевина. — Одјељење Управе Држ. Штампарије — Цетиње 2. маја 1909. год.

5—6

ПОЗИВ

Којим се позива Петар Тошић из Жабљака (у Језерима), који је прије пет (5) година отишао у Краљевину Србију, да у року од три (3) мјесеца, рачунајући од првог уврштења овог позива у „Гласу Црногорца“ лично предстане овој Консисторији, ради коначног ријешења бракоразводног спора са његовом супругом Видом, кћером Марка Новосела.

Не пријави ли се речени Тошић у одређено му овим позивом вријеме, ради реда поставиће му се бранитељ, који ће га у овом спору заступати, на основу чега ће се и у његовом осуству коначно ријешење донијети.

Број 1463. А. 1908—52. Из Консисторије Цетињске, 23. маја 1909 Цетиње.

2,3

ОБЈАВА

Поштанско-телеграфско одјељење има у штали под Заграбље: кола од дилижансе и пакета, кара, кароца, двоколица, рода, кариолица; алата ковачког, коларског и сатларског и много разног другог материјала, који се односи на кола и коње.

Цио горе изложени материјал Одјељење продавати на јавној лицитацији у штали

под Заграбље — уз готв новац — од 1. до 6. јуна ове год.

Ко би што желио купити, нека се у поменуту вријеме пријављује у штали под Заграбље од 9—12 прије и од 1—5 сати послјије подне.

Број 3659/1382. Из поштанско-телеграфског одјељења министарства унутрашњих дјела 19. маја 1909 г. Цетиње.

2,2

ОГЛАС

У Смислу ријешења Књ. Обл. Суда у Никшићу од 10. марта 1909 год. Број 860—IV—1909—150. Исноси се на јавну продају доље описана непокретност Сава Живкова Шекарића из Пилатоваца. Процијенена круна 456.

Продаја ће се извршити у канцеларији подписатог суда, за које се одређују три рока: 22. јуна, 22. јула и 22. августа у 10 ура прије подне.

На првом року неће се непокретност продати испод процијенене вриједности, а на другом хоће и ниже али не испод $\frac{2}{3}$ процене а на трећем року непокретност ће се уступити понудиоцу највише цијене.

Сваки је лицитант дужан положити јемство 10% од процијенене вриједности.

Позивају се сви они, који на непокретност имају какво реално право, и сви они, који имају право прече купње, да се пријаве суду прије почетка прве продаје.

Опис непокретности:
1) Зв. „Новачић Њиве“ $\frac{3}{4}$ оранице $\frac{1}{2}$ косе ливаде са припадајућим акаром. Граници: од истока Иван Шекарић, од запада Новица Шекарић, од југа Петар Комненић, од сјевера комунициом. Процијенено круна 400.

2) Зв. „Цијепца блатима“ четврти дио с браћом му $\frac{1}{8}$ оранице са акаром. Граници: од истока пут, од запада и сјевера Драго Комненић, од југа Тодор Комненић. Процијенено круна 56.

Број 78—27—1909.

Пилатовци, 22. маја 1909 год.

Капетански Суд

капетан Васо Ђ. Алексић

Р. 206 Бр. 299 1,1

ОБЈАВА

Чинимо до знања свима надлештвима управама новчаних завода и уопште свакоме, да је канцеларији потписатог суда изгубљен један сулски печат за капетанију Братоножићку старог система, који је раније печатом новог система замијењен. Моле се надлештва и управе новчаних завода, да пуноважне примачу исправе издавате од стране овога суда потврдом новог печата и с обзиром на својеручни потпис или потписатог и у осуству на потписе ручне писара. Моли се без разлике ко би овај печат изгубљени нашао, да га пријави канцеларији овога суда.

Број 406. 222 1909.

У Пелевом бријегу, 20. маја 1909.

Капетански Суд

писар Ђоко Петровић. кап Павле Илић.

Р. 114, Бр. 300 1,1

СРЕЂКЕ 38 КОЛА

Краљ. Српске Држ. Класне Лутрије

6 извлачења са 15.000 добитака и једна премија

могу се добити код:

„Никшићског Трговачког Акционарског Друштва“

као искључивог овлашћеног продаваоца за Црну Гору.

ПРВО ВУЧЕЊЕ 9 ЈУЛА О. Г.

Цијена сређака: цијела сређака К. 23:04; половина К. 11:52; четвртина К. 5:76 и осмина К. 2:88.

Сређке се продају само за готово уз пошиљку поштанском упутницом или преко којег од новчаних завода. Извучене добитке исплаћује друштвена благајна, а за тачну исплату јемчи Српска Држава.

Све уплате треба слати на адресу

П. п. бр. 308 1,3

НИКШИЋСКО ТРГОВАЧКО АКЦИОНАРСКО ДРУШТВО

ЗА ИСПИТЕ препоручујем српским правосл. црквеним општинама и школским управама: „Споменак“ илустр. лист за децу. Цена 2 $\frac{1}{2}$ кр; На Видов-дан, позоришни комад. Цена 30 пот; Бакине њрче. Цена 30 п; Умиљато јане 20 п; Анђео хранитељ 40 п; Сва. Сава у песмама 30 п.

При поручби треба одбити 30% а остали новац упутити овако: Јован Martinović uređnik „Споменка“ Panceva. Per Nachnahme поручиоци плаћају поштарину. П.п. Бр. 297 1,3

ЈАВНА БЛАГОДАРНОСТ

Мом нигда незаборављеном сину, брату

† Симу Вукчевићу

Ђаку IV. разреда Црногорске гимназије, који се 17. маја, у 18 години посље дугог боловања преседе у вјечност. Те сматрам за свету дужност изјавити доживотну благодарност свима онима, који покојнику спровод увеличаше, као и онима, који писмено учествоваше у мојој великој жалости. Доживотна хвала покојниковим друговима, који потрудише се у даљини три сата дођоше испратише до вјечне куће и на гробу вијенац положише, и дирљивим се говором опростише. Хвала наставницима: г.г. Марку Драговићу, који у име цијеле управе и наставника учествова мојој жалости, као и господи професорима, Бркићу, Врбици, Марићу и Лекковићу, који писмено учествоваше. Хвала Улићма, Ботуњићима, Новосељанима, Бурковићима, Крусица, Доњококоћанима и браћи Вукчевићима, који дођоше у великом броју и до вјечне куће испратише.

Пострано, 1. маја 1909 године.

Ожалошћени: отац Јевто, баба Јане, мајка Марија, браћа: Стеван и Лука Вукчевићи са осталом родбином. Р. 145 Бр. 305 1,1

ОГЛАС

Јавна продаја непокретности Мића Стеванова Кисића у Лимном извршиће се 29. јуна 1909 у 3 сата послјије подне. Види оглас у 10 броју „Гласа Црногорца“ Број 1190 ex 1908. г. 1902. Вир, 30. маја 1909.

Капетански Суд

капетан Лазар Пламеница

Р. 41 Бр. 298 1,1

Приватни огласи

ПОЗИВ

НА I. РЕДОВНУ ГЛАВНУ СКУПШТИНУ

„Народне Банке Књажевине Црне Горе“ у Бару, која ће се одржати на дан 21 јуна о. г. у историји мјесне основне школе, у 10 сати прије подне и на коју се позивају сви акционари „Народне Банке Књажевине Црне Горе“, да изводе доћи. Сваки акционар има собом донијети привремену признаницу, која ће му служити као улазница.

ДНЕВНИ РЕД:

- I. избор два секретара;
- II. „ два члана за бројање гласова;
- III. „ Управног Одбора;
- IV. „ Надзорног одбора;
- V. Евентуални предлози.

Бар, 3. Јуна 1909.

Предсједник Милиновић,

Р. 93 Бр. 301 1,1 Архиепископ — Примас српски.

КУПУЈЕМ употребљене црногорске марке свих емисија.

Алекса Станковић

Р. 11 Бр. 296 1,3 благајник „Росије“, Београд.

ОБУЋАРСКА РАДИОНИЦА

ИЛИЈЕ П. ТАКОВИЋА

Цетиње, Катунска улица број 71.

Израђује све врсте модерних ципела за мушке и женске од најбољег материјала, са умјереним цијенама.

Препоручује се поштованом грађанству за посјету. П. п. Бр. 000 1,5

НА ЗНАЊЕ. Зубољекерски кабинет стално је намјештен у Балшића ул. дом Бећа Лукачевића. Мијења, пломбира, чисти по најумјеренијој цијени.

Подгорица. С поштовањем

Р. 27 Бр. 304 1,3 Евр. Калуђеровић.

БЛАГОДАРНОСТ

За особиту дужност сматрам изрећи овим путем нашу велику благодарност свима онима, који нам, ма којим путем, изјавише саучешће у нашој преголемој тузи приликом смрти нашег никад незаборављеног

† Илије М. Павићевића

који се на 17. априла о. г. преседе у вјечност. Особита нека је хвала грађанству Подгоричком свију вјероисповијести, које у оноликом броју испрати премилог покојника до вјечног дома.

Нарочита благодарност: г.г. предсједнику и члановима Општинске управе и суда; чиновницима разних уреда и Пјевачком Друштву „Бранко“, које на одар непрежаљеног нам Илије и вијенац положи!

Неизмјерна хвала свима корпорацијама: браћи и пријатељима из свију племена: Куча, Зећана, Пипера, Служана и Братоножића, који на глас смрти нашег предрогг покојника похиташе, да му посљедњу пошту укажу!

Још један пут нека је свима од срца хвала.

Подгорица, 3. јуна 1909.

До гроба учвијељени: мајка Марица, брат Буро, супруга Теодора, шћери: Милева и Босиљка са осталом родбином. Р. 116 Бр. 306 1,1